

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет гуманітарних технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради
Факультету гуманітарних
технологій

/ Н.В. Махиня
«28» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни вільного вибору

(Цикл дисциплін універсальних навичок дослідника)

«СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Освітньо-наукового ступеня – доктора філософії

Галузь знань – 12 Інформаційні технології

Спеціальність – 122 Комп'ютерні науки

Освітньо-наукова програма – Комп'ютерні науки

2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні технології викладання у вищій школі» підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня – доктора філософії, галузі знань – 12 Інформаційні технології, спеціальності – 122 Комп'ютерні науки, освітньо-наукової програми – Комп'ютерні науки – 15 стор.

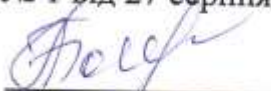
Робоча програма складена на основі програми навчальної дисципліни «Сучасні технології викладання у вищій школі».

Розробник: Бойко Анжела Іванівна, проф., д.філос.н., завідувач кафедри ФІПН

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філософських і політичних наук.

Протокол засідання кафедри № 1 від 27 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри ФІПН

підпис

/Бойко А.І./
ПІБ

Обговорено та рекомендовано до затвердження методичною комісією факультету гуманітарних технологій.

«27» серпня 2021 р., протокол № 1

Голова методичної комісії ФГТ

підпис

/Лисенко А.І./
ПІБ

1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по батькові	Бойко Анжела Іванівна
Науковий ступінь	доктор філософських наук
Наукове звання	професор
Посада	Завідувач кафедри ФІПН
Місце роботи	кафедра філософських і політичних наук ЧДТУ
Адреса кафедри	ауд. 709, І корпус, бул. Шевченка, 460, м. Черкаси
Контактний телефон	+38 047 251 16 39
Профайл викладача	https://departments.chdtu.edu.ua/lf/kfs/staff/item/7180-boiko-anzhela-ivanivna
e-mail:	a.boiko@chdtu.edu.ua
Профайл дисципліни	http://fitis.moodle.chdtu.edu.ua/course/view.php?id=712
Розклад консультацій	На сайті кафедри

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Загальні характеристики		Навчальне навантаження з дисципліни	
			денна форма навчання	заочна форма навчання
<u>Галузь знань</u> 03 Гуманітарні науки	Вибіркова		Курс підготовки:	
			1	1
<u>Спеціальність</u> 033 Філософія	Загальна кількість кредитів ЄКТС	4	Семестр підготовки:	
	Загальна кількість годин	120	2	2
<u>Освітня програма</u> <u>Політична філософія</u>	Кількість аудиторних годин	48	Лекції	
			32	6
	Кількість годин самостійної роботи	72	Практичні, семінарські	
			16	4
<u>Освітньо-науковий рівень</u> Доктор філософії	Мова навчання – українська		Лабораторні	
			Самостійна робота	
			72	110
			Форма підсумкового контролю	
			залік	залік

3. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни	озброїти аспірантів теоретичними положеннями побудови навчального процесу у закладі вищої освіти, сформувати основні вміння і навички необхідні для викладацької діяльності та становлення дослідника як викладача
Завдання вивчення дисципліни	Забезпечити оволодіння понятійним апаратом науки; сформувати усвідомлення внутрішніх механізмів навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі; сформувати вміння планувати та реалізовувати на практиці різні форми, методи, засоби навчання, враховуючи специфіку спеціальності; забезпечити власне педагогічне становлення аспірантів як викладачів; засвоїти методологічні і теоретичні основи викладання на сучасному етапі розвитку вищої освіти; глибоко оволодіти організаційними формами, технологіями і методами навчання у вищій школі; поглибити знання з культури педагогічного спілкування викладачів вищої школи, відпрацювати власне бачення цієї проблеми.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

№ з/п	Результати навчання
1	Розробляти нові підходи і методи та застосовувати їх для ефективного вирішення пізнавальних задач.
2	Розробляти алгоритми розв'язання задач, демонструвати самостійність міркувань та умовиводів у нестандартних пізнавальних ситуаціях.
3	Застосовувати різні стратегії та моделі викладання у фаховій галузі.
4	Розробляти аргументативні стратегії, доказово й обґрунтовано викладати результати наукового дослідження.
5	Моделювати проведення відкритих дискусій за обраною темою із фахової проблематики та власну стратегію участі.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Роль сучасних технологій викладання у вищій школі як науки та навчальної дисципліни у підготовці фахівців.

Поняття про науку та її особливості. Роль і значення науки в розвитку суспільства. Педагогічні науки та наукові дисципліни. Педагогіка та похідні науки і наукові дисципліни як цілісна система. Навчальна дисципліна. Її сутнісні характеристики. Значення навчальної дисципліни у ЗВО. Методика як предметна дидактика. Технології викладання фахових дисциплін у ЗВО. Роль сучасних технологій викладання навчальних дисциплін в педагогіці. Професійна підготовка. Зміст професійної освіти. Рівні змісту професійної освіти. Зміст професійної освіти як основа підготовки фахівця. Характеристика основних рівнів змісту професійної освіти. Зміст навчального плану. Відображення змісту навчальних дисциплін в навчальних програмах. Поняття логічної структури змісту навчального матеріалу в навчальних програмах. Типові і робочі навчальні програми як відображення змісту оперативного рівня змісту професійної підготовки. Модульна структура навчальної програми. Текстове відображення змісту навчальних дисциплін. Текстове відображення змісту навчальних дисциплін в наукових публікаціях та посібниках.

Тема 2. Викладачі і студенти як суб'єкти навчального процесу.

Особливості предметно-курсової (практично-лекційної) системи навчання. Її відмінність від інших систем навчання. Спільне і відмінне між предметно-курсовою (практично-лекційною) та класно-урочною системами навчання. Спільне і відмінне між предметно-курсовою (практично-лекційною) та індивідуальною системами навчання. Вплив системи організації навчання на здійснення навчального процесу у ЗВО. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у сучасному ЗВО. Сутність кредитно-модульної системи організації навчального процесу у сучасному ЗВО, наслідки її запровадження. Вимоги до викладача ЗВО. Характеристика функціональних обов'язків викладача. Вимоги до обізнаності викладача ЗВО. Основні уміння, якими має володіти викладач. Особистісні якості викладача. Педагогічна майстерність викладача. Професійний портрет викладача ЗВО. Студент як об'єкт і суб'єкт навчального процесу. Типізація студентів. Взаємовідносини викладачів і студентів.

Тема 3. Організація лекційних, практичних, лабораторних занять під час вивчення навчальних дисциплін.

Лекція, її основні функції. Переваги і недоліки лекційного викладу матеріалу. Класифікація основних видів лекційного викладу. Докомунікативна фаза лекційного заняття. Комунікативна фаза лекційного заняття. Загальнодидактичні вимоги до лекції. Вимоги до викладача під час читання лекції. Способи вдосконалення лекції як основної форми організації навчання у ЗВО. Вдосконалення лекційного заняття за допомогою проблемного викладу. Використання електронних засобів та різноманітних дидактичних прийомів для удосконалення лекційного заняття. Семінарське заняття як форма організації навчання. Дидактичні завдання семінарських занять. Види

семінарів. Методика проведення різних видів семінарів. Специфіка практичних занять. Практичні заняття як основна форма перевірки знань студентів й основні вимоги до їх проведення. Основні вимоги до проведення тренінгових занять. Специфіка проведення лабораторних занять. Вимоги до складання плану-конспекту практичного, лабораторного, семінарського занять. Структурні компоненти плану-конспекту. Матрична і текстова форми плану-конспекту. Цілетворення і логічне структурування змісту навчального матеріалу.

Тема 4. Методи, прийоми, засоби вивчення навчальних дисциплін Засоби навчання, їх функції та різновиди.

Словесні засоби вивчення навчальних дисциплін. Використання підручників, навчальних посібників, монографій і книг як засобів навчання. Різновиди наочності у викладанні. Можливості ТЗН, комп'ютерної та цифрової техніки як засобу навчання у ЗВО. Методи навчання, їх багатомірність. Словесні методи навчання у ЗВО. Функції бесіди. Види бесід за навчальною метою. Види бесід за характером пізнавальної діяльності. Методика проведення бесід під час вивчення навчальних дисциплін. Загальна характеристика наочних методів. Вимоги до використання методів ілюстрування, демонстрації, самостійного спостереження. Практичні методи викладання навчальних дисциплін. Методика проведення навчально-педагогічних ігор, підготовки письмових робіт. Умови оптимального вибору методів навчання. Прийоми проведення семінарських і практичних занять.

Тема 5. Форми організації пізнавальної діяльності студентів, самостійної навчальної та науково-дослідної роботи.

Характеристика основних форм організації пізнавальної діяльності студентів. Методичні вимоги до організації: фронтальної роботи студентів, групової роботи студентів, колективної роботи студентів, парної роботи студентів, індивідуальної й індивідуалізованої роботи студентів. Основні умови оптимального використання ФОПД під час викладання навчальної дисципліни. Особливості самостійної роботи студентів (СРС) у ЗВО. Її нормативне обґрунтування. Види та рівні самостійної навчальної роботи. Роль викладача в організації дидактично-керованої самостійної роботи студентів. Роль науково-дослідної роботи студентів у фаховій підготовці. Індивідуальні завдання та написання рефератів й есе як початок науково-дослідної роботи студентів. Особливості курсової як науково-дослідної роботи. Етапи підготовки еваліфкаційної та магістерської робіт. Проведення науково-практичних студентських конференцій та олімпіад. Організація діяльності проблемних груп студентів.

Тема 6. Контроль й оцінювання знань студентів навчальних дисциплін.

Поняття про контроль. Контроль в процесі навчання, його структура та функції. Види, форми, методи та прийоми контролю. Методичні вимоги до організації і проведення контролю під час вивчення навчальних дисциплін. Варіативність підходів до оцінювання знань студентів. Методичні вимоги до оцінювання знань під час вивчення навчальних дисциплін. Психолого-

педагогічні проблеми проведення заліків і екзаменів. Шляхи формування у студентів умінь самооцінки і самостійного контролю результатів процесу учіння.

Тема 7. Методичні основи підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів.

Типові види навчально-методичних матеріалів у вищій школі. Загальні методичні основи підготовки підручників з фаховоорієнтованих дисциплін. Електронні підручники. Методичні вимоги до підготовки навчальних посібників. Методика підготовки навчальних і робочих навчальних програм з навчальних дисциплін фаху. Підготовка методичних порад, тестових завдань та інших навчально-методичних і дидактичних матеріалів. Загальні питання методики підготовки мультимедійних навчально-методичних матеріалів для організації самостійної навчальної діяльності студентів.

Тема 8. Структура системи вищої освіти в Україні.

Сучасна система вищої освіти в Україні та її особливості. Державна політика в галузі вищої освіти та концептуальні напрями її розвитку. Структура вищої освіти. Освітні ступені. Документи про вищу освіту. Болонський освітній процес, його суть та історія розвитку. Основні принципи Болонського процесу. Європейська кредитно-трансферна система (ECTS). Інтеграція України в європейський освітній простір.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Назва модулів і тем	Форми організації навчання, кількість годин						Література, інформаційні ресурси
		Денна форма			Заочна форма			
		Лекції	Практичні, лабораторні роботи	Самостійна робота	Лекції	Практичні, лабораторні роботи	Самостійна робота	
1	Роль сучасних технологій викладання у вищій школі як науки та навчальної дисципліни у підготовці фахівців.	4	2	9	1	1	12	1- 14
2	Викладачі і студенти як суб'єкти навчального процесу.	4	2	9	1		14	1- 14
3	Організація лекційних, практичних, лабораторних занять під час вивчення навчальних дисциплін.	4	2	9	1	1	14	1- 14
4	Методи, прийоми, засоби вивчення навчальних дисциплін Засоби навчання, їх функції та різновиди.	4	2	9	1		14	1- 14

5	Форми організації пізнавальної діяльності студентів, самостійної навчальної та науково-дослідної роботи.	4	2	9	1		14	1- 14
6	Контроль й оцінювання знань студентів навчальних дисциплін.	4	2	9	1	1	14	1- 14
7	Методичні основи підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів.	4	2	9			14	1- 14
8	Структура системи вищої освіти в Україні.	4	2	9		1	14	1- 14
	Разом	32	16	72	6	4	110	120

7. ПРАКТИЧНІ / СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ, ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		Денна	Денна
1	Роль сучасних технологій викладання у вищій школі як науки та навчальної дисципліни у підготовці фахівців.	2	1
2	Викладачі і студенти як суб'єкти навчального процесу.	2	
3	Організація лекційних, практичних, лабораторних занять під час вивчення навчальних дисциплін.	2	1
4	Методи, прийоми, засоби вивчення навчальних дисциплін Засоби навчання, їх функції та різновиди.	2	
5	Форми організації пізнавальної діяльності студентів, самостійної навчальної та науково-дослідної роботи.	2	
6	Контроль й оцінювання знань студентів навчальних дисциплін.	2	1
7	Методичні основи підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів.	2	
8	Структура системи вищої освіти в Україні.	2	1

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Написання есе обсягом до 4 сторінок А-4

1. Типи навчальних закладів в історії розвитку вищої освіти.
2. Сучасні тенденції реформування вищої освіти в Україні.
3. Специфіка діяльності педагога у закладі вищої освіти.
4. Основні напрями діяльності викладача закладу вищої освіти.
5. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача закладу вищої освіти.
6. Студентство як соціальна група.
7. Специфіка модульно-рейтингової технології навчання.
8. Основні напрями і форми виховання в процесі навчання.

9. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

9.1 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю успішності навчання з дисципліни діляться на теоретичні і творчі.

Теоретичні:

- усні відповіді у процесі опитування, що може передувати виконанню практичної роботи;
- виконання практичних і самостійних робіт;
- виступи на семінарах;
- виконання контрольних робіт;
- тестування.

Творчим методом діагностики успішності навчання з дисципліни є написання есе за окремими темами.

Використовуються такі засоби діагностики успішності навчання:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей) на семінарських та практичних заняттях, поточне тестування та розв'язування ситуативних завдань);
- оцінка за самостійну роботу (написання рефератів, реферування статей тощо);
- підсумковий контроль (залік).

9.2 ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет, об'єкт і завдання сучасних технологій викладання у вищій школі. Мета сучасних технологій викладання у вищій школі. Функції сучасних технологій викладання у вищій школі.

2. Зв'язок сучасних технологій викладання у вищій школі з іншими науками.

3. Педагогічний процес у вищій школі. Компоненти педагогічного процесу у вищій школі. Завдання педагогічного процесу. Виховання, навчання, викладання, учіння, освіта, розвиток (інтелектуальний, фізичний, професійний) студента у вищій школі. Етапи педагогічного процесу.

4. Система, структура і функції вищої освіти в Україні.

5. Поняття дидактики вищої школи. Завдання дидактики вищої школи.

6. Поняття про процес навчання. Мета навчання. Суперечності навчання і професійного розвитку. Мета викладання у вищій школі. Критерії ефективності навчання.

7. Учасники навчального процесу. Викладач як педагогічна особистість. Типологія студентів ЗВО.

8. Принципи навчання.

9. Зміст вищої освіти. Складові змісту вищої освіти.

10. Модель навчання й виховання студента у вищій школі.

11.Методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні), методи організації пізнавальної діяльності, методи стимулювання й мотивації навчальної роботи, методи за дидактичною метою, методи контролю і самоконтролю, засоби навчання.

12.Прийоми навчання. Засоби навчання. Технічні засоби навчання.

13.Методика та закономірності викладання фахових дисциплін. Принципи викладання фахових дисциплін (загальнодидактичні, специфічні).

14.Нормативна документація в організації навчального процесу.

15.Методичне забезпечення навчального процесу. Нормативний і вибірковий компоненти змісту освіти, освітньо-професійна програма, навчальна програма, робоча програма, структура робочої програми, підручник, навчальний посібник, методичні рекомендації.

16.Поняття про форму організації навчання. Класифікація організаційних форм навчання.

17.Академічна лекція в системі професійної підготовки майбутніх фахівців. Історія виникнення лекції як форми навчального заняття і методу передачі навчальної інформації. Переваги й недоліки лекції як форми організації навчальної діяльності студентів.

18.Дидактичні й методичні вимоги до академічної лекції. Види лекцій. Функції лекцій. Дидактичні принципи, що забезпечують успішність лекційного заняття.

19.Технологія підготовки академічної лекції. Структура лекційного заняття. Композиційна будова лекції. Типові недоліки в композиції лекції. Методи викладу навчальної інформації на лекційному занятті.

20.Підготовка викладача до лекції як до акту публічного виступу перед студентською аудиторією. Методика проведення лекції.

21.Нетрадиційні лекції: зміст, мета, методика проведення (проблемна лекція, лекція-діалог, лекція-візуалізація, лекція удвох, лекція-дискусія, лекція-ділова гра, лекція-конференція, лекція за опорним конспектом, інтерактивна лекція, лекція-анкета, лекція-консультація, лекція із заздалегідь запланованими помилками тощо).

22.Практичне заняття в системі форм навчання у вищій школі. Мета проведення практичних занять у вищій школі. Види практичних занять.

23.Семінар як основна форма занять для засвоєння лекційного матеріалу і обговорення питань, винесених на самостійне опрацювання. Види семінарських занять. Функції семінарів. Типи семінарів для професійно орієнтовних дисциплін. Переваги й недоліки семінарських занять.

24.Методика підготовки і проведення семінарського заняття. Розробка плану семінару; інформування студентів про питання, що виносяться на обговорення; рекомендації щодо використання навчальної літератури. Організація проведення семінару: створення умов для дискусії, залучення до обговорення конкретного питання крім студента-доповідача інших студентів.

25.Практичне заняття. Мета проведення практичних занять. Структура практичного заняття. Загальні методичні вимоги до організації і проведення

практичних занять з циклу професійно орієнтованих дисциплін. Різновиди практичних занять з фахових дисциплін. Форми проведення практичних занять. Ситуаційні задачі на практичному занятті.

26.Лабораторне заняття. Основні завдання лабораторного заняття в системі практичної підготовки майбутніх фахівців. Загальні методичні вимоги до організації і проведення лабораторних занять з циклу професійно орієнтованих дисциплін.

27.Ділові ігри в системі формування професійних якостей майбутніх фахівців. Різновиди ділових ігор. Етапи підготовки і проведення ділової гри. Інтелектуальні ігри.

28.Проблемні завдання як засіб формування професійних умінь майбутніх фахівців. Проблема. Проблемна ситуація. Проблемне завдання.

29.Інтерактивні методи навчання в системі фахової підготовки майбутніх фахівців.

30.Самостійна робота як форма організації навчальної діяльності студентів. Місце СРС в навчальному процесі ЗВО. Види самостійної роботи. Контроль за самостійною роботою студентів. Навчально-методичне забезпечення СРС.

31.Науково-дослідницька робота студентів у ЗВО. Форми науково-дослідної роботи студентів.

32.Критерії визначення якості знань студентів. Форми контролю знань студентів. Мета і методика проведення заходів контролю на різних етапах навчання.

33.Організація, керівництво і контроль індивідуальних завдань майбутніх фахівців. Види індивідуальних завдань.

34.Практика в системі підготовки фахівців. Види практик. Організація практики: керівник практики, програма практики, звітна документація.

35.Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами.

36.Сучасні освітні технології.

9.3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

ДЕННА ФОРМА

Вид навчальної роботи	Кількість балів максимум
Виконання практичної роботи №1	5
Виконання практичної роботи №2	5
Виконання практичної роботи №3	5
Виконання практичної роботи №4	5
Виконання практичної роботи №5	5
Виконання контрольної роботи №1	15
Виконання практичної роботи №6	5
Виконання практичної роботи №7	5
Виконання практичної роботи №8	5

Виконання контрольної роботи №2	15
<u>Додаткова частина</u>	
Підготовка та захист реферату за індивідуальною темою	20
Участь в науковій конференції за темою дослідження	30
<u>Штрафна частина</u>	
Пропуск одного заняття без поважної причини	-5
Здача звіту з практичних занять пізніше узгодженого терміну	-10
Всього	100
ПІДСУМКОВА СЕМЕСТРОВА ОЦІНКА	100

ЗАОЧНА ФОРМА

Вид навчальної роботи	Кількість балів максимум
<i>Контрольна робота з дисципліни (відповідно отриманого завдання)</i>	60
Залік	40
Разом	100

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / О.В. Малихін, І.Г. Павленко, О.О. Лаврентьєва. – Кривий Ріг : КДПУ, 2010. – 270 с.
2. Білан Л.Л. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник / Л.Л. Білан. – Ніжин: ПП Лисенко, 2010. – 399 с.
3. Вайнола Р. Методика викладання дисциплін соціально-педагогічного циклу : навч. посіб. / Р. Вайнола. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 140 с.
4. Грицюк Л. К. Методика викладання соціально-педагогічних дисциплін : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. К. Грицюк, А. В. Лякішева. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 328 с.
5. Капська А. Й. Методика викладання дисциплін соціально-педагогічного циклу : навч. посіб. / А. Й. Капська. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 140 с.
6. Шляхтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / П.П. Шляхтун. – К. : Академія, 2011. – 224 с.

Додаткова

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури / Л.В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с.
2. Веретенко Т. Г. Педагогічний тренінг / Т. Г. Веретенко, І. С. Манойло. – Х. : Юнеско- Соціо, 1999. – 78 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посібник / За ред. В.Г.Кременя. Авторський колектив: М.Ф.Степко, Я.Я.Болубаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабин. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 348с.
4. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. магістратури / Вітвицька С. С. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 398 с.
5. Галузяк В. М. Педагогіка : навч. посіб. / В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. – Вінниця: Віноблдрукарня, 2000. – 200 с.
6. Грицюк Л. К. Магістерська робота : навч.-метод. посіб. / Л. К. Грицюк, П. М. Гусак, Л. А. Завацька. – Львів : Стрім, 2002. – 94 с.
7. Грищенко С.В. Організація самостійної роботи студентів педагогічного університету / Грищенко С.В. // Волинський національний університет імені Лесі Українки Наук. вісник. Серія: Педагогічні науки. – Луцьк, 2010. – № 13. – С. 27-31.
8. Гронлунд, Норман Е. Оцінювання студентської успішності: Практ. посіб. / Норман Е. Гронлунд. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.
9. Дроздова І.П. Навчальний осібник із курсу «Методика викладання, педагогіка та психологія вищої освіти» / І.П. Дроздова. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 142 с.
10. Дунець Н.М. Тренінг як інтерактивний метод навчання / Н.М. Дунець. // Волинський національний університет імені Лесі Українки Наук. вісник. Серія: Педагогічні науки. – Луцьк, 2010. – № 13. – С. 14-18.
11. Жигір В.І. Професійна педагогіка : навч. посіб.: [для студ. ВНЗ] / В.І. Жигір, О.А. Чернега. – К. : Кондор, 2012. – 338 с.
12. Закон України про вищу освіту : веб-сайт. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
13. Іванов В.Ф. Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації: аспекти застосування / В.Ф. Іванов, О.К. Мелешенко. – К. : ІЗМН, 2006.
14. Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід : метод. посіб. / авт.-уклад. : О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : АПН, 2002. – 136 с.
15. Кипень В., Коржів Г. Викладачі вузів: соціологічний портрет. – Донецьк, 2001. – 87 с.
16. Кліменко В. Університет-факультет-кафедра-студент / В. Кліменко // Вища школа. – 2011. – № 5/6. – С. 91-98.

17. Кучерявий О. Г. Модульно-розвивальне навчання у вищій школі : аспекти проектування / Кучерявий О. Г. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – 304 с.
18. Мадзігон В.М. Дидактичні вимоги до електронних підручників / В.М. Мадзігон. // Проблеми сучасного підручника: Зб. наук. пр. – Вип. 10. – К. : Ін-т педагогіки НАПН України, 2010. – С. 4-7.
19. Мармаза О. І. Ділова гра у навчальному процесі вищої школи / О. І. Мармаза // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – К. ; Запоріжжя : Фінвей, 2002. – Вип. 25. – С. 296–301. 10
20. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / М-во освіти і науки України ; за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – К. : Вища шк., 2003. – 334 с.
21. Методичні рекомендації щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів / М-во освіти і науки України. – К. : Знання, 2006. – 8 с.
22. Мистецтво бути викладачем : практич. посіб. / за ред. О. І. Сидоренка. – К. : Консорціум із удосконалення менеджменту в Україні, 2003. – 144 с.
23. Навчальний процес у вищій педагогічній школі : навч. посіб. / за заг. ред. О. Г. Мороза. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2001. – 337 с.
24. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі / Нагаєв В. М. – К. : ЦУЛ, 2007. – 232 с.
25. Основи організації та методики викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. Т. Білоус, Л. І. Горюнова, А. В. Цимбалюк, С. Я. Цимбалюк ; Держ. податк. адмін. України ; Акад. держ. податк. служби України. – Ірпінь : Акад. ДПС України, 2001. – 144 с.
26. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. / За ред. І.А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища школа, 2004. – 442 с.
27. Петрик О. І. Види навчальних занять у вузі : теоретичні основи та методи проведення : метод. матеріали / О. І. Петрик, Р. А. Арцишевський ; Волин. держ. ун-т Лесі Українки. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 40 с.
28. Пеша С. В. Специфіка соціально-педагогічного тренінгу як форми активного навчання / С. В. Пеша // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Сер. 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління : зб. наук. пр. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – Вип. 5. (Ч. II). – 317 с.
29. Практикум з педагогіки : навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Житомир. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка ; за заг. ред. проф. О. А. Дубасенюк. – К. : Центр навч. літ., 2004. – 464 с. 4
30. Сікорський П. І. Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посіб. / П. І. Сікорський ; Європ. ун-т. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2006. – 127 с.
31. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. / Слєпкань З. І. – К. : Вища шк., 2005. – 239 с.

32. Соколовська Т.П. Електронний підручник: особливості структури та функціонування / Т.П. Соколовська. // Проблеми сучасного підручника: Зб. наук. пр. – Вип. 3. – К.: Пед. думка, 2003. – С. 162-166.

33. Соціальна педагогіка : навч.-метод. Матеріали для підготовки бакалаврів соц. педагогіки / за заг. ред. П. Гусака, Л. Грицюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2012. – 668 с.

34. Чайка В. Основи дидактики : тексти лекцій і завдання для самоконтролю : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / В. Чайка. - Тернопіль : ТНПУ, 2008. – 305 с.

35. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : навч. посіб. / Щербань П. М. – К. : Вища шк., 2004. – 208 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.library.lviv.ua/>

3. Національна історична бібліотека України :// <http://www.dibu.kiev.ua/>

4. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>

5. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка // <http://korolenko.kharkov.com/>

6. Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>

7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/20>

8. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>